

Til beslutningsforslag nr. B 197

Folketinget 2015-16

Skriftlig fremsættelse (15. august 2016)

Udenrigsministeren (Kristian Jensen):

Herved tillader jeg mig for Folketinget at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om et dansk bidrag til en international maritim operation med henblik på borttransport af rester fra Libyens kemiske våbenlager

(Beslutningsforslag nr. B 197)

Regeringen anmoder om Folketingets samtykke til, at Danmark bidrager til en international maritim operation med henblik på at bistå Libyen med borttransport af rester fra Libyens kemiske våbenlager til destruktion i et tredje land. Den internationale maritime operation er et led i OPCW's plan for destruktion af Libyens kemiske våben, som FN's Sikkerhedsråd har udtrykt støtte til i resolution 2298 af 22. juli 2016.

Libyen havde frem til 2004 et omfattende kemisk våbenprogram. Med tiltrædelsen i 2004 af konventionen om forbud mod kemiske våben forpligtede landet sig til, i samarbejde med Organisationen for Forbud mod Kemiske Våben (OPCW), at destruere alle kemiske komponenter i programmet. En frist for endelig destruktion blev senere fastsat til udgangen af 2016. Libyen har siden destrueret størstedelen af de kemiske stoffer, der hidrørte programmet. En vis mængde kemiske stoffer, som udgør forstadier til kemiske våben, befinder sig dog fortsat i landet. Der er tale om i alt fire kemikalier, der kan anvendes til at producere kemiske våben.

Den politiske og sikkerhedsmæssige situation i Libyen er meget omskiftelig og ustabil. En FN-medieret national samlingsregering etablerede sig i marts 2016 i Tripoli, men samlingsregeringen har ikke fuld kontrol med hele landet. Endelig formel godkendelse af samlingsregeringen fra centrale politiske, libyske aktører udestår ligeledes fortsat. Det politiske og sikkerhedsmæssige tomrum i landet er blevet udnyttet af ISIL og andre ekstremistiske, væbnede grupper til at etablere sig i Libyen. Skiftende libyske regeringer har løbende i lyset af den ustabile sikkerhedssituation i landet ført en dialog med OPCW om international hjælp til bortskaffelse af de resterende kemiske stoffer.

Dette mundede den 16. juli 2016 ud i en formel anmodning fra den libyske samlingsregering til OPCW om støtte til at borttransportere og destruere rester af Libyens kemiske våben uden for Libyen. OPCW's Styrelsesråd traf den 20. juli 2016 og 27. juli 2016 beslutninger med henblik på

iværksættelsen af en sådan operation, herunder de nærmere vilkår herfor. FN's Sikkerhedsråd har i resolution 2298 af 22. juli 2016 opfordret FN's medlemsstater til at yde støtte til Libyen ved at bidrage til OPCW's plan for destruktion af Libyens kemiske våben blandt andet for at undgå, at materialet falder i hænderne på ikke-statslige aktører.

Afledt af dialogen med Libyen forespurgte OPCW den 3. juni 2016 om Danmarks muligheder for at påtage sig en hovedrolle i forbindelse med bortskaffelse af rester fra Libyens kemiske våbenlager. Herudover har USA den 7. juni 2016, som led i sin koordinerende rolle, henvendt sig om muligheden for et dansk bidrag. Henvendelserne fra USA og OPCW var begrundet i Danmarks relevante erfaringer og værdsatte hovedrolle i forbindelse med fjernelse af Syriens kemiske våben i 2013-2014. Med et dansk bidrag til en maritim operation til borttransport af rester fra Libyens kemiske våbenlager med henblik på destruktion i et tredje land, udviser Danmark, som statspart til konventionen om forbud mod kemiske våben, internationalt ansvar i forhold til at sikre efterlevelsen af konventionen og nedbringelsen af den globale mængde af kemiske våben.

Forsvarsministeriet har meddelt, at Forsvaret kan bidrage med et styrkebidrag, der vil bestå af fire hovedelementer: Et civilt transportskib med en besætning på som udgangspunkt 18 personer; et fleksibelt støtteskib inklusiv blandt andet en helikopter og en besætning på ca. 120 personer; en føringsstab på ca. 20 personer og en række støtteelementer, hvor der indgår op til ca. 90 personer. Derudover vil der udstationeres et forbindelseselement til OPCW og et eller flere maritime støtteelementer til varetagelse af logistik. Det civile transportskib er chartret til at varetage transporten af de kemiske stoffer. Det fleksible støtteskib skal sikre og eskortere transportskibet samt være platform for størstedelen af føringsstaben og støtteelementerne. De militære og civile støtteelementer udgøres blandt andet af et kemisk beredskabshold, sundhedsfagligt personel, et maritimt specialoperationsstyrkebidrag, elementer til håndtering af havneprocedurer og logistikstøtte fra baser i land. Endvidere indeholder det danske styrkebidrag en containerscanner fra SKAT til kontrol af kemikaliebeholderne.

Som udgangspunkt må operationen forventes at være mindre kompleks end fjernelsen af Syriens kemiske våben, hvorfor varigheden forventes at være forholdsvis begrænset.

OPCW har det overordnede ansvar for operationen og varetager koordineringen af operationen fra OPCW-hovedkvarteret i Nederlandene. Forbindelselementet til OPCW varetager kontakt og koordinering. Det danske styrkebidrag, inklusiv de civile elementer, fastholdes i national kommando under hele opgaveløsningen.

EU og flere lande har tilbudt at bidrage finansielt til de civile dele af borttransporten og destruktionsarbejdet, herunder USA, Storbritannien og Finland. Destruktionen af de kemiske stoffer vil finde sted på et anlæg i et europæisk land. Som en del af det samlede danske styrkebidrag forventes et mindre finsk stabsbidrag integreret.

Det folkeretlige grundlag for det danske bidrag er et samtykke fra Libyen. Den libyske nationale myndighed for konventionen om forbud mod kemiske våben, der henhører under det libyske udenrigsministerium, har i et brev af 16. juli 2016 fremsat formel anmodning til OPCW og statsparterne til konventionen om forbud mod kemiske våben med henblik på at få støtte og assistance til at borttransportere og destruere rester af Libyens kemiske våben uden for Libyen. OPCW's Styrelsesråd traf den 20. juli 2016 beslutning om at iværksætte udarbejdelsen af en plan for OPCW og statsparternes imødekomme af den libyske anmodning, der blev fulgt op af en OPCW styrelsesrådsbeslutning af 27. juli 2016, der fastsætter de nærmere vilkår for destruktionsarbejdet af rester af Libyens kemiske våben uden for Libyen.

FN's Sikkerhedsråd vedtog den 22. juli 2016 resolution 2298 med hjemmel i FN-pagtens kapitel VII. I resolutionen

fastslår FN's Sikkerhedsråd, at ikke-statslige aktørers potentielle erhvervelse af kemiske våben i Libyen udgør en trussel mod international fred og sikkerhed. Med resolutionen støtter FN's Sikkerhedsråd beslutningen truffet af OPCW's Styrelsesråd den 20. juli 2016 og opfordrer FN's medlemsstater til at yde støtte til den libyske samlingsregering ved at bidrage til implementering af OPCW's plan for destruktionsarbejdet af Libyens kemiske våben, herunder med personel, teknisk ekspertise, information, udstyr samt finansielle og andre ressourcer og bistand. FN's Sikkerhedsråd autoriserer endvidere i resolutionen FN's medlemsstater til at erhverve, kontrollere, transportere, overdrage og destruere kemiske våben, der identificeres af Generaldirektøren for OPCW, i overensstemmelse med formålet i konventionen om forbud mod kemiske våben, med henblik på at sikre tilintetgørelse af Libyens kemiske våben så hurtigt og sikkert som muligt og i dialog med den libyske samlingsregering.

Det danske bidrag vil være undergivet folkeretten, herunder den humanitære folkeret.

Regeringen vil løbende vurdere det danske bidrags sammensætning med henblik på at sikre en effektiv opgaveløsning. Såfremt det skulle vise sig hensigtsmæssigt at justere eller forlænge bidraget væsentligt, eller såfremt der skulle ske en væsentlig ændring i forhold til de beskrevne opgaver, vil regeringen rådføre sig med Det Udenrigspolitiske Nævn herom eller om nødvendigt på ny forelægge sagen for Folketinget.